

Veileder for bestilling av persontransport med turbuss

Innhold

Innledning	4
Sjekkliste 1 – Generelle punkt for alle bestillere av turbuss	6
Sjekkpunkt 1 – Informasjonsplikt	8
Sjekkpunkt 2 – Påseplikt	10
Sjekkpunkt 3 – Kjøre- og hviletid	12
Sjekkpunkt 4 – Medvirkeransvar for sjåførenes arbeidstid	14
Sjekkpunkt 5 – Ansvar for arbeidstid for andre enn egne ansatte	16
Sjekkliste 2 – Gode råd og tips	18
Sjekkpunkt 6 – Registerplikter	20
Sjekkpunkt 7 – Løyve	22
Sjekkpunkt 8 – Miljø og kvalitet	24
Sjekkpunkt 9 – Forsikring	26
Sjekkpunkt 10 – Sjåførens dokumentasjon	28
Sjekkpunkt 11 – Vær, vind og veiforhold	30
Sjekkpunkt 12 – Pris på oppdrag	32
Sjekkliste 3 – For offentlige transportbestillere	34
Sjekkpunkt 13 – Krav til informasjon	36
Sjekkpunkt 14 – Kontraktklausul lønns- og arbeidsvilkår	38
Sjekkpunkt 15 – Kontraktklausul om krav til dokumentasjon og sanksjon	40
Sjekkpunkt 16 – Kontroll	42
Definisjoner	44

Hva må transportbestillere følge av regelverk, og hva er det i tillegg lurt å tenke på for å sikre at både passasjerer og sjåfør kommer trygt frem til avtalt tid.

Innledning

Når man bestiller en turbuss til å transportere passasjerer har man en viktig rolle i arbeidet med å legge gode premisser for gjennomføringen, slik at både passasjerene og sjåføren kommer trygt frem til avtalt tid. Sjekklister i denne veilederen er nyttige verktøy i dette arbeidet.

Alle som bestiller turbusser på veg, må ha kjennskap til relevante lover og regler. Veilederen gir en enkel oversikt over kravene både private og offentlige virksomheter må følge. I tillegg gir veilederen noen tips og råd om hva man som bestiller/oppdragsgiver bør gå gjennom for å kvalitetssikre oppdraget.

Veilederen er delt inn i sjekklister for de som bestiller:

Sjekkliste 1

Generelle punkt for alle bestillere av turbuss

Sjekkliste 2

Noen gode råd på veien om andre ting det kan være nyttig å kontrollere i forbindelse med bestilling av transport. Dette er ikke krav som må overholdes, men kan hjelpe deg til å foreta en bedre og sikrere bestilling av turbuss.

Sjekkliste 3

For offentlige transportbestillere

Veilederen er ikke uttømmende, men gir et overblikk over det som må være på plass.

Regelverkene som omtales i denne veilederen bruker noe ulike betegnelser og definisjoner på de forskjellige aktørene i transportkjeden. Se kapittelet om «definisjoner» for nærmere forklaring.

Sjekkliste 1

Generelle punkt for alle bestillere av turbuss.

Disse punktene skal sjekkes av oppdragsgiver uavhengig av om transporten utføres av en norsk eller utenlandsk virksomhet.

Punktene 1 og 2 gjelder ikke ved internasjonal transport.

Internasjonal transport:

Transport hvor ombordstigning og avstigning er i to forskjellige land.

Det kan innebære transitt gjennom et eller flere land.

Sjekkpunkt	Kontrollspørsmål	Ja	Nei	Uaktuelt/ Vet ikke
1 Informasjonsplikt	Er det i kontrakten informasjon om krav til allmenngjorte lønns- og arbeidsvilkår for sjåførene?	☐	☐	☐
2 Påseplikt	Har bestiller rutine for å følge opp at hoved leverandør følger allmenngjøringsforskriften?	☐	☐	☐
3 Kjøre- og hviletid	Er transportoppdraget gjennomførbart innenfor regelverket om sjåførenes arbeidstid?	☐	☐	☐
4 Kjøre- og hviletid	Er transportoppdraget gjennomførbart innenfor regelverket om sjåførenes kjøre og hviletid?	☐	☐	☐
5 Medvirkeransvar for sjåførenes arbeidstid	Har oppdragsgiver avtale med transportør som ikke står fritt til å ta oppdrag for andre oppdragsgivere?	☐	☐	☐

Internasjonal transport

Transport hvor ombordstigning og avstigning er i to forskjellige land. Det kan innebære transitt gjennom et eller flere land.

1 Informasjonsplikt om allmenngjort lønn

Er det i kontrakten informasjon om krav til allmenngjorte lønns- og arbeidsvilkår for sjåførene?

Krav

Bestiller skal i kontrakten informere hovedleverandør om at sjåfører skal ha allmenngjorte lønns- og arbeidsvilkår. Hovedleverandør av transporttjenesten vil ha samme informasjonsplikt hvis de inngår avtale med underleverandører.

Ved nasjonal transport og kabotasje¹, skal sjåførene som utfører transporten minst ha allmenngjorte lønns og arbeidsvilkår. Dette gjelder ikke for internasjonal transport.

Hensikten med denne bestemmelsen er å sikre utenlandske arbeidstakere lønns og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har, og å hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet.

Unntak

Internasjonal transport er ikke omfattet av allmenngjøring for turbuss og det er dermed ingen krav til minstelønn i denne typen oppdrag.

Internasjonal transport

Transport hvor ombordstigning og avstigning er i to forskjellige land. Det kan innebære transitt gjennom et eller flere land.

¹ Se under Definisjoner

Allmenngjøring betyr at man tar deler av en tariffavtales lønns- og arbeidsvilkår og gjør dem gjeldende for en hel bransje. Dette innebærer at det settes felles nasjonale regler for minstekrav til lønns- og arbeidsbetingelser som skal følges av alle virksomheter innen virkeområdet.

Virkeområde for allmenngjøring

Forskriften gjelder for arbeidstakere i bedrifter som utfører persontransport med turvogn eller buss når transporten ikke krever tildeling av løyve ved konkurranse etter yrkestransportlova § 8. Forskriften gjelder også når en utenlandsk transportvirksomhet driver midlertidig turbiltransport med på- og/eller avstigning i Norge. Forskriften gjelder ikke grensekryssende transportvirksomhet (internasjonal transport) ut over dette.

Tips!

Arbeidstilsynets side om allmenngjøring på engelsk

Mer informasjon

Arbeidstilsynet.no

Påseplikten etter allmenngjøringsloven

Lovdata.no

Forskrift om informasjons og påseplikt og innsynsrett §5

Lovdata.no

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtaler for godstransport på vei §2 – virkeområde

Har du som bestiller rutine for å følge opp at hovedleverandør følger allmenngjøringsforskriften?

Krav

Bestiller skal påse at hovedleverandørens sjåfører får allmenngjorte lønns og arbeidsbetingelser. Det er ikke lovpålagt å ha skriftlige rutiner, men det vil være nødvendig for å sikre at dette følges opp.

Unntak

Internasjonal transport er ikke omfattet av allmenngjøring for turbuss og det er dermed ingen krav til minstelønn i denne typen oppdrag.

Internasjonal transport

Transport hvor ombordstigning og avstigning er i to forskjellige land. Det kan innebære transitt gjennom et eller flere land.

Dersom hovedleverandøren benytter en underleverandør til å gjennomføre transportoppdraget, vil ikke bestiller lenger ha påseplikt.

Eksempel

En reisearrangør ringer til et norsk busselskap og ber om transport av 40 turister fra Bergen til Flåm. Det norske busselskapet tar så kontakt med et litauisk busselskap for å kunne gjennomføre turen.

- Reisearrangøren vil i denne sammenheng være bestiller

- Det norske busselskapet vil være hovedleverandør.
- Litauisk busselskap er underleverandør.

I dette tilfellet vil ikke reisearrangøren ha påseplikt. Dette ansvaret ligger hos det norske busselskapet som er hovedleverandør.

For å oppfylle påseplikten, må du

Det må kontrolleres at krav til lønns og arbeidsvilkår etterleves. Regelverket spesifiserer ikke konkret hva som kreves av bedrifts- interne systemer og rutiner for å oppfylle påseplikten, men dette kan for eksempel være:

- klausuler i kontrakten som gir tilgang til nødvendig dokumentasjon når det trengs for å gjennomføre kontroll.
- nødvendig kontroll, for eksempel gjennom stikkprøver

Hensikten med denne bestemmelsen er å sikre utenlandske arbeidstakere lønns og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har, og å hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet.

Virkeområde for allmenngjøring

Forskriften gjelder for arbeidstakere i bedrifter som utfører persontransport med turvogn eller buss når transporten ikke krever tildeling av løyve ved konkurranse etter yrkestransportlova § 8. Forskriften gjelder også når en utenlandsk transportvirksomhet driver midlertidig turbiltransport med på- og/eller avstigning i Norge. Forskriften gjelder ikke grensekryssende transportvirksomhet (internasjonal transport) ut over dette.

Tips!

Bestiller bør sikre seg muligheten for sanksjoner der forholdene ikke er i orden.

Mer informasjon

Arbeidstilsynet.no
Påseplikten etter
allmenngjøringsloven

Lovdata.no
Forskrift om informasjon og
påseplikt og innsynsrett §6

Er transportoppdraget gjennomførbart innenfor regelverket om sjåførenes kjøre- og hviletid?

Krav

Oppdragsgiver skal medvirke til at transporten kan gjennomføres innenfor regelverket om kjøre- og hviletid. Regelverket spesifiserer ikke konkret hvordan medvirkningen skal foregå. Hva oppdragsgiver må gjøre for å ivareta sin medvirkningsplikt kan variere fra oppdrag til oppdrag.

Hensikten med denne bestemmelsen er å bidra til likeverdige konkurransevilkår, trafiksikkerhet og gode arbeidsvilkår til sjåførene.

Unntak

Gjelder kun for transport med tunge kjøretøy (totalvekt over 3500 kg)

Tips!

Annen arbeidstid enn selve kjøringen teller også ved beregning av kjøre- og hviletid.

Tips!

Oppdragsgiver kan vurdere å gå gjennom planen med transportøren i forkant av transportoppdraget.

Mer informasjon**Lovdata.no**

Forskrift om kjøre og hviletid for vegtransport i EØS

Vegvesen.no

Kjøre og hviletid

Lovdata.no

Forskrift om gjennomføring av Europeisk avtale om kjøre og hviletid mv. for mannskap på kjøretøy i internasjonal vegtransport (AETRAvtalen)

Medvirkeransvar for sjåførenes arbeidstid

Er transportoppdraget gjennomførbart innenfor regelverket om sjåførenes arbeidstid?

Krav

Oppdragsgiver skal også medvirke til at bestemmelsene i forskrift om arbeidstid for sjåfører og andre innenfor vegtransport følges. Regelverket spesifiserer ikke konkret hvordan medvirkningen skal foregå. Hva oppdragsgiver må gjøre for å ivareta sin medvirkningsplikt kan variere med hvor ofte og hvor mye man bestiller.

Unntak

Gjelder kun for transport med tunge kjøretøy (totalvekt over 3500 kg)

Mer informasjon

Lovdata.no

Forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport, §3

Arbeidstilsynet.no

Arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport

Tips!

- Sjekk at oppdraget kan gjennomføres innenfor reglene om arbeidstid.
- I prisforespørselen bør oppdragsgiver sette som en forutsetning at transporten skal foregå innenfor regelverket.
- Transporttilbudet bør settes opp slik at oppdragsgiver enkelt kan sjekke om planen som transportøren har lagt for transportoppdraget faktisk er gjennomførbar innenfor regelverket.
- Svært mange sjåførere arbeider til ulike tider på døgnet, og det er da krav til arbeidsplan i forkant av arbeidet. Dersom det er avtalt i kontrakten, kan oppdragsgiver kreve å få arbeidsplanen sammen med transport og/eller ruteplan.
- Oppdragsgiver kan i kontrakten kreve arbeidstidslister og nødvendig dokumentasjon på at sjåførene følger forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport.

Ansvar for arbeidstid for andre enn egne ansatte

Har oppdragsgiver avtale med transportør som ikke står fritt til å ta oppdrag for andre oppdragsgivere?

Krav

I enkelte spesielle tilfeller omfatter medvirkeransvaret mer enn det som er omhandlet i pkt. 4.

Dersom oppdragsgiver bruker en transportør som er enkeltpersonforetak eller annet personlig foretak, og som bare kjører for oppdragsgiver, kan oppdragsgiver ha ansvaret for sjåføren når det gjelder planlegging og registrering av arbeidstid.

Forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innenfor veitransport har en egen definisjon av hvem som regnes som selvstendig næringsdrivende (§5, sjettem ledd, a-d). Dersom transportøren ikke oppfyller kriteriene til selvstendig næringsdrivende etter forskriften, vil oppdragsgiver ha ansvar for arbeidstiden. Dette kan gjelde selv om transportøren regnes som selvstendig etter andre regelverk.

Hvis transportøren derimot oppfyller kravene til selvstendig næringsdrivende etter Forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innen vegtransport, vil ikke transportbestiller ha direkte ansvar når det gjelder sjåførens arbeidstid.

Eksempel

En reiseoperatør (oppdragsgiver) har avtale med et enkeltpersonforetak (transportør) uten ansatte. Innehaver av enkeltpersonforetaket har en buss, som han kjører selv. I avtalen med reiseoperatøren fremgår det at enkeltpersonforetaket ikke kan inngå avtale om transport med andre uten skriftlig samtykke fra reiseoperatøren. Transportøren står med andre ord ikke fritt til å ha avtaler med flere kunder. Det medfører at sjåførere som har enkeltpersonforetak og som har inngått en slik avtale, ikke regnes som selvstendig næringsdrivende slik dette er definert i § 6 i forskrift om arbeidstid for sjåførere (jf. § 6 bokstav d). Det innebærer at sjåføren har de samme plikter og rettigheter som om de var arbeidstakere hos oppdragsgiver, når det gjelder arbeidstid for sjåførere (jf. forskrift om arbeidstid for sjåførere, § 2 annet ledd).

Hensikten med denne bestemmelsen er å sikre lovlige og trygge arbeidsforhold for sjåførere.

Tips!

Oppdragsgiver kan i kontrakten kreve arbeids tidslistene og nødvendig dokumentasjon på at sjåførene følger forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport. andre innenfor vegtransport.

Mer informasjon**Lovdata.no**

Forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport, §5

Arbeidstilsynet.no

Arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport

Sjekkliste 2

Gode råd og tips

Denne sjekklisten inneholder gode råd, men det er ingen krav til å følge dem. Sjekklisten inneholder gode råd på veien om andre ting det kan være nyttig å kontrollere i forbindelse med bestilling av turbuss.

Det er en rekke forhold oppdragsgiver kan sjekke i tillegg til de lovpålagte kravene for å sikre at transporten skjer på en lovlig og forsvarlig måte, og for å forsikre seg om at sjåførens arbeidsforhold er ivaretatt. Oppdragsgiver anbefales blant annet å sjekke om transportøren har nødvendige dispensasjoner og sertifiseringer, selv om dette ikke er noe oppdragsgiver er lovpålagte å kontrollere.

Sjekkpunkt	Kontrollspørsmål	Ja	Nei	Uaktuelt/ Vet ikke	
6	Registerplikter	Er transportøren registrert i Enhetsregisteret, Foretaksregisteret og Merverdiavgiftsregisteret?	☐	☐	☐
7	Løyve	Er transportøren oppført i transportørregisteret?	☐	☐	☐
8	Miljø og kvalitet	Har transportøren noen sertifiseringer for å ivareta kvalitet, miljø og sikkerhet?	☐	☐	☐
9	Forsikring	Har du mottatt dokumentasjon på forsikringene?	☐	☐	☐
10	Sjåførens dokumentasjon	Har du sikret deg at sjåføren har tilstrekkelig dokumentasjon med for å komme lett gjennom en kontroll?	☐	☐	☐
11	Vær, vind og veiforhold	Har leverandøren din tilstrekkelig informasjon om norske vei og værforhold?	☐	☐	☐
12	Pris på oppdrag	Er prisen «for god til å være sann»?	☐	☐	☐

Er transportøren registrert i Enhetsregisteret?

Råd

Dersom en virksomhet er registreringspliktig i ett av de andre store statlige registrene (eksempelvis Foretaksregisteret, Merverdiavgiftsregisteret eller Aaregisteret), må virksomheten også registreres i Enhetsregisteret.

Alle firma som omsetter for mer enn 50.000 kroner i året skal være registrert i Enhetsregisteret. Dette gjelder norske virksomheter og NUF (Norskregistrerte utenlandske foretak).

Er transportøren registrert i Foretaksregisteret?

Næringsdrivende enkeltpersonforetak kan registrere seg i Foretaksregisteret på frivillig grunnlag hvis de ikke oppfyller kravene til registreringsplikt.

Banker, forsikringselskaper og andre inngår normalt avtaler når foretaket har forsikret seg og er registrert i Foretaksregisteret. Utenlandske foretak eller personer krever også normalt opplysninger om registreringsforholdene før de forplikter seg overfor en ukjent kunde eller leverandør.

Er transportøren registrert i Merverdiavgiftsregisteret?

Grensen for registrering i Merverdiavgiftsregisteret er 50.000 kroner i omsetning. Oppdragsgiver bør derfor sjekke om transportørens totale omsetning overstiger 50.000 kroner. Det enkleste er å be om dette fra første oppdrag.

Vær klar over at

- oppdragsgiver kan nektes fradrag for inngående merverdiavgift hvis transportøren ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret
- utenlandske transportører som utfører kabotasjekjøring² for mer enn kr 50.000 per år skal være registrert i Merverdiavgiftsregisteret
- betalingen skal skje til transportørens bankkonto. Oppdragsgiver kan miste fradragsretten for skatt og merverdiavgift ved kontant betaling over 10.000 kroner.

² Se under Definisjoner

Tips!

En skatteattest er en dokumentasjon på at virksomheten er registrert i Merverdiavgiftsregisteret og viser også om en virksomhet eller person skylder skatt/merverdiavgift. Ved å etterspørre skatteattest fra transportør, kan oppdragsgiver få en indikasjon på om transportøren er seriøs. Skatteattest fra transportør bør derfor etterspørres før kontrakt inngås, og deretter etterspørres årlig, for eksempel i forbindelse med oppdragsgivers revisjon av transportøren. Eventuelt be om at skatteattest sendes inn kvartalsvis.

Tips!

Søk på transportøren i Brønnøysundregistrene. www.brreg.no

Tips!

Det er ikke oppdragsgivers ansvar at transportøren er registrert i registrene som nevnt under. Dersom oppdragsgiver ikke kjenner til transportøren fra før kan det imidlertid være aktuelt å sjekke om transportøren er registrert her. Dette kan gi en indikasjon på om transportøren er en seriøs virksomhet.

Mer informasjon**Altinn.no**

Om registrering i Enhetsregisteret

Lovdata.no

Foretaksregisterloven §21.

Altinn.no

Frivillig registrering i Foretaksregisteret

Altinn.no

Hvem er mvaplikstig?

Skatteetaten.no

Attest for skatt og merverdiavgift

Brønnøysundregistrene

Finn foretak/selskap

Lovdata.no

Betaling via bank som vilkår for fradragsrett

Er transportøren oppført i transportørregisteret?

Råd

De fleste som driver transportvirksomhet må ha løyve for å kunne drive lovlig. Kriteriene for å få det er at de må ha vandelsattest på bileier/firmaets ledelse, bankgaranti, faktisk og varig forretningsvirksomhet i Norge og oppfylle kompetansekrav.

Det finnes noen unntak fra løyveplikten, se lenke til transportløyver og tillatelser under.

Tips!

For å sikre at transporten utføres på lovlig måte bør oppdragsgiver be om dokumentasjon på at transportøren har nødvendige løyver for transporten.

Mer informasjon**Regjeringen.no**

Informasjon, vilkår og regelverk om løyver

Vegvesen.no

Transportløyver og tillatelser

Vegvesen.no

Transportørregisteret

Har transportøren noen sertifiseringer for å ivareta kvalitet, miljø og sikkerhet?

Råd

Det finnes flere nasjonale og internasjonale systemer som sjekker virksomhetens arbeid innen sikkerhet eller miljø. Disse kan være gode retningsgivere hvis du ønsker å vite mer om en virksomhets arbeid med miljø eller kvalitetssikring.

En transportør som har en eller flere sertifiseringer er ingen garanti på seriøsitet, men en god indikasjon.

Eksempel på relevante standarder

- Den internasjonale standarden NS-ISO 39001 for trafiksikkerhet skal bidra til å forebygge alvorlige hendelser i trafikken. Standarden er relevant for alle typer transportører, både offentlige og private, store og små.
- En ISO 14001-sertifisering har til hensikt å redusere virksomheten sin belastning på miljøet. Samtidig legger den til rette for en bærekraftig vekst og økt lønnsomhet.
- ISO 9001 Ledelsessystem for kvalitet
- Miljøfyrtårn – verktøy for sertifisering og miljøledelse, som hjelper private og offentlige virksomheter med å ta miljøansvar.

Tips!

I skriftlig prisforespørsel kan oppdragsgiver be om at transportøren opplyser om de har noen form for relevant sertifisering.

Tips!

Be om dokumentasjon på leverandørens risikoklassifisering.

Mer informasjon**Standard.no**

NS-ISO 39001 Styringssystemer
for trafiksikkerhet

Standard.no

ISO 14001

Standard.no

ISO 9001

www.miljofyrtarn.no

Har du dokumentasjon på forsikringene?

Råd

Mange kunder etterspør informasjon og dokumentasjon på forsikringene som dekker reisen. Det kan derfor være lurt å be om dokumentasjonen allerede ved bestilling av turbuss.

Tips!

Be om dokumentasjon på leverandørens risikoklassifisering.

Tips!

I skriftlig prisforespørsel kan oppdragsgiver be om at transportøren opplyser om de har noen form for relevant sertifisering.

Mer informasjon

[Innovasjon Norge.no](https://www.innovasjon Norge.no)
Internasjonal transportrett

Hva bør sjåføren ha med?

Råd

For å sikre at Vegvesenet og Arbeidstilsynet kan gjennomføre kontroller av bussene med minst mulig opphold anbefales det at sjåfører har med følgende:

Foretak etablert i Norge

- Førerkort EØS/tredjeland (må ha med)
- Kjøreseddel (må ha med)
- Dokumentere yrkessjåførkompetanse ved særskilt yrkessjåførbevis (må ha med)
- Felleskapsløyve (må ha med)
- Kopi av leie-/leasingavtale om ikke løyvehaver står i vognkortet (må ha med)
- Passasjerliste ved transport utenfor Norden
- Lønnsavregning/arbeidsavtale eller annen dokumentasjon som viser at sjåføren får utbetalt allmenngjort minstelønn ved kjøring i Norge.
- Inngått avtale om dekning av utgifter til kost og losji.

- Dokumentasjon som viser oversikt over arbeidstiden i Norge, jf. forskrift om arbeidstid for sjåfører og andre innenfor vegtransport mv. (FATS) § 6 eller arbeidsmiljøloven § 10-7. Dette er nødvendig for at Arbeidstilsynet kan kontrollere om arbeidstakerne mottar allmenngjort lønn for arbeidstiden i Norge.
- Eventuelle avtaler om gjennomsnittsberegning, som viser at arbeidstakeren får allmenngjort minstelønn for arbeid utført i Norge.

Foretak etablert i EØS

- Førerkort EØS/tredjeland (må ha med)
- Felleskapsløyve (må ha med)
- Kopi av leie-/leasingavtale om ikke løyvehaver står i vognkortet (må ha med)
- Passasjerliste og kjøreliste for foretak etablert utenfor Norden (må ha med)
- Dokumentere yrkessjåførkompetanse ved særskilt yrkessjåførbevis (må ha med)
- Arbeidsavtale (skal-krav for utsendte arbeidstakere, dvs ved kabotasje kjøring)

- Lønnsavregning eller annen dokumentasjon som viser at sjåføren får utbetalt allmenngjort minstelønn ved kjøring i Norge. (skal-krav for utsendte arbeidstakere, dvs ved kabotasjekjøring)
- Inngått avtale om dekning av utgifter til kost og losji.
- Dokumentasjon som viser oversikt over arbeidstiden i Norge, jf. forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport mv. (FATS) § 6 eller arbeidsmiljøloven § 10-7. Dette er nødvendig for at Arbeidstilsynet kan kontrollere om arbeidstakerne mottar allmenngjort lønn for arbeidstiden i Norge. (skal-krav for utsendte arbeidstakere, dvs. ved kabotasjekjøring)
- Eventuelle avtaler om gjennomsnittsberegning, som viser at arbeidstakeren får allmenngjort minstelønn for arbeid utført i Norge.
- Lønnsavregning eller annen dokumentasjon som viser at sjåføren får utbetalt allmenngjort minstelønn ved kjøring i Norge. (skal-krav for utsendte arbeidstakere, dvs. ved kabotasjekjøring)
- Inngått avtale om dekning av utgifter til kost og losji.
- Dokumentasjon som viser oversikt over arbeidstiden i Norge, jf. forskrift om arbeidstid for sjåførere og andre innenfor vegtransport mv. (FATS) § 6 eller arbeidsmiljøloven § 10-7. Dette er nødvendig for at Arbeidstilsynet kan kontrollere om arbeidstakerne mottar allmenngjort lønn for arbeidstiden i Norge. (skal-krav for utsendte arbeidstakere, dvs. ved kabotasjekjøring)
- Eventuelle avtaler om gjennomsnittsberegning, som viser at arbeidstakeren får allmenngjort minstelønn for arbeid utført i Norge.

Foretak etablert i tredjeland

- Førerkort
- Enkeltturtillatelse/Bilateral avtale (ikke kabotasje)
- Arbeidsavtale (skal-krav for utsendte arbeidstakere, dvs. ved kabotasjekjøring)

Har leverandøren din tilstrekkelig informasjon om norske vei og værforhold?

Råd

Kronglete norske veier kan være en utfordring i seg selv, men når det samtidig regner eller snør kan det være vanskelig for selv den beste sjåfør.

Gi leverandøren din informasjon om

- Truckers guide: Informasjon om norske kjøreforhold på 10 europeiske språk
- Vegvesenets trafikkinformasjon på engelsk
- Veitrafikktelefonen – trafikkinformasjon på engelsk og norsk: telefonnummer 175

Er prisen «for god til å være sann»?

Råd

Hvis prisen er «for god til å være sann» kan det være en indikasjon på at transportøren er useriøs, og ikke følger regelverket.

Tips!

Det kan være greit å sjekke hvordan prisen er beregnet og hvilke kostnader som er tatt med i prisgrunnlaget. Be om tilbud fra totre transportører og sjekk tilbudene mot hverandre. Feil valg av transportør kan få store konsekvenser for oppdragsgiver, for eksempel når det gjelder omdømme og økonomisk tap.

Sjekkliste 3

For offentlige transportbestillere

For offentlige transportbestillere gjelder spesielle bestemmelser ved anskaffelser over 1,1 millioner kroner eks. mva. (statlig) eller over 1,75 millioner kroner (kommune/fylkeskommune).

Sjekklisten inneholder sjekkpunkter fra regelverket om offentlige anskaffelser, som offentlige oppdragsgivere skal følge.

Sjekkpunkt	Kontrollspørsmål	Ja	Nei	Uaktuelt/ Vet ikke	
13	Krav til informasjon	Inneholder kunngjøringen eller konkurranse grunnlaget informasjon om hvilke krav til lønns og arbeidsvilkår, dokumentasjon og sanksjoner som kontrakten vil komme til å inneholde?	☐	☐	☐
14	Kontraktklausul lønns- og arbeidsvilkår	Inneholder kontrakten krav om lønns og arbeidsvilkår hos hovedleverandør og eventuell underleverandør?	☐	☐	☐
15	Kontraktklausul om krav til dokumentasjon og sanksjon	Inneholder kontrakten krav om at hoved leverandør og eventuelle underleverandører må dokumentere lønns og arbeidsvilkår?	☐	☐	☐
16	Kontroll ³	Sørger oppdragsgiver for at det gjennomføres nødvendig kontroll av lønns- og arbeidsvilkår	☐	☐	☐

³ Allmenngjøringsforskrifter gjelder uavhengig av beløp. Det vil derfor være påseplikt også for anskaffelser under terskelverdi for forskrift om lønns- og arbeidsvilkår. Se sjekkpunkt 2.

Inneholder kunngjøringen eller konkurransegrunnlaget informasjon om hvilke krav til lønns- og arbeidsvilkår, dokumentasjon og sanksjoner som kontrakten vil komme til å inneholde?

Krav

Oppdragsgiver skal i kunngjøringen eller konkurransegrunnlaget informere om at kontrakten vil inneholde krav om lønns og arbeidsvilkår, dokumentasjon og sanksjoner i samsvar med forskrift om lønns og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter.

Kontraktklausul lønns- og arbeidsvilkår

Inneholder kontrakten krav om lønns- og arbeidsvilkår hos hovedleverandør og eventuell underleverandør?

Krav

Oppdragsgiver skal i kontrakter kreve at ansatte hos hovedleverandører, og eventuelle underleverandører som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns og arbeidsvilkår i samsvar med gjeldende allmenngjøringsforskrift for vedkommende bransje.

Persontransport med turbuss har allmenngjort tariffavtale, noe som innebærer at lønns og arbeidsvilkårene gjelder for alle som jobber med det, selv om de ikke formelt er bundet av tariffavtalen.

Mer informasjon

Lovdata.no

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Anskaffelser.no

Lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter - veileder om beste praksis

Kontraktklausul om krav til dokumentasjon og sanksjon

Inneholder kontrakten krav om at hovedleverandør og eventuelle underleverandører må dokumentere lønns- og arbeidsvilkår?

Krav

Oppdragsgiver skal i kontrakten med leverandører kreve at både leverandøren, og eventuelle underleverandører, på forespørsel kan dokumentere at lønns og arbeidsvilkår er i tråd med forskriften om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige anskaffelser.

Oppdragsgiver skal i kontrakten sikre seg retten til å gjennomføre nødvendige sanksjoner. Sanksjonen skal være egnet til å påvirke hovedleverandøren eller underleverandøren til å oppfylle vilkårene.

Kontrakten må inneholde disse punktene

- Krav om at hovedleverandøren og underleverandører på forespørsel dokumenterer at kravene blir oppfylt.
- Sanksjoner som er egnet til å påvirke hovedleverandøren og under leverandører til å oppfylle vilkårene.

Tips!

Difis anbefalte standard kontraktsvilkår gir oppdragsgiver adgang til å foreta dokumentasjonsgjennomgang for å kontrollere etterlevelse av krav til lønns og arbeidsvilkår. Dette gjelder for eksempel arbeidsavtaler, timelister og lønns slipper.

Tips!

Det kan kontraktsfestes at oppdragsgiver skal informeres dersom kontrakten, eller deler av denne, settes videre, og at oppdragsgiver skal ha kopi av kontraktsvilkårene i avtalen mellom hovedleverandøren og underleverandøren, som sikrer adgang til dokumenter og sanksjoner.

Det er viktig at kontrakten inneholder krav om at dersom oppdraget, eller deler av oppdraget, blir satt videre til underleverandør, skal tilsvarende kontraktsvilkår med tanke på dokumentasjon og sanksjoner være med i også disse avtalene.

Tips!

Difi anbefaler at oppdragsgiver også kontraktfester at hovedleverandøren har en plikt til å sende inn et utfylt egenrapporteringsskjema om lønns og arbeidsvilkår innen en måned etter kontrakts inngåelse. Dette kan brukes til å gjøre en risikovurdering av kontrakten, og dette kan være utgangspunkt for hvordan oppdragsgiver skal følge opp forskriftens krav til lønns og arbeidsvilkår.

Mer informasjon

Lovdata.no

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Anskaffelser.no

Lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter - veileder om beste praksis

Sørger oppdragsgiver for at det gjennomføres nødvendig kontroll av lønns- og arbeidsvilkår? ⁴

Krav

Oppdragsgiver skal gjennomføre nødvendig kontroll av om kravene til lønns og arbeidsvilkår overholdes. Graden av kontroll kan tilpasses forholdene i kontrakten. Det er ikke lovpålagt å ha skriftlige rutiner, men det vil være nødvendig for å sikre at dette følges opp.

Det kan være behov for grundigere kontroll etter egenrapporteringen.

I slike tilfeller er det aktuelt å gjennomføre en gjennomgang av dokumentasjon. Difis anbefalte standard kontraktsvilkår gir oppdragsgiver adgang til å foreta dokumentasjonsgjennomgang for å kontrollere etterlevelse av krav til lønns og arbeidsvilkår. Dette gjelder for eksempel arbeidsavtaler, timelister og lønns slipper.

⁴ Allmenngjøringsforskrifter gjelder uavhengig av beløp. Det vil derfor være påseplikt også for anskaffelser under terskelverdi for forskrift om lønns- og arbeidsvilkår. Se sjekkpunkt 2.

Tips!

Enkelte ganger kan det være aktuelt å gjennomføre stedlig kontroll. Dette kan gjøres både anmeldt og uanmeldt hos leverandøren. Adgangen til å gjennomføre slik kontroll bør være tatt inn i kontrakten.

Tips!

Egenrapportering med påfølgende risikovurdering kan i mange tilfeller være en hensiktsmessig kontroll med at kontraktsvilkårene opp fylles i kontraktperioden. Det gjelder særlig:

- Kontrakter hvor det foreligger dokumenterte gode erfaringer med hovedleverandøren og underleverandøren(e).
- Når svarene på egenrapporteringen er utfyllende og troverdige.

Mer informasjon**Lovdata.no**

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter

Anskaffelser.no

Kontroll av om kravene til lønns og arbeidsvilkår overholdes

Definisjoner

De forskjellige aktørene i transportkjeden har noe ulike betegnelser og definisjoner i de ulike regelverkene som omtales i denne veilederen.

Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett

Benevnelse

Definisjon i denne veilederen

Bestiller

En fysisk eller juridisk person som engasjerer entreprenører eller leverandører til å utføre et oppdrag. Begrepet brukes der det er bestemmelser knyttet direkte til denne rollen.

Hovedleverandør

Entreprenør eller leverandør som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget. Begrepet brukes der det er bestemmelser knyttet direkte til denne rollen.

Underleverandør

Entreprenør eller leverandør som utfører en del av det oppdraget som er avtalt mellom hovedleverandøren og bestiller.

Forskrift om offentlige anskaffelser

Benevnelse

Definisjon i denne veilederen

Oppdragsgiver

Et fellesbegrep som også omfatter bestiller av transporttjenester, og kan omfatte både bestiller, hovedleverandør og underleverandører. Begrepet brukes der regelverket ikke er direkte knyttet til om virksomheten er bestiller, hovedleverandør eller underleverandør.

Andre benevnelser

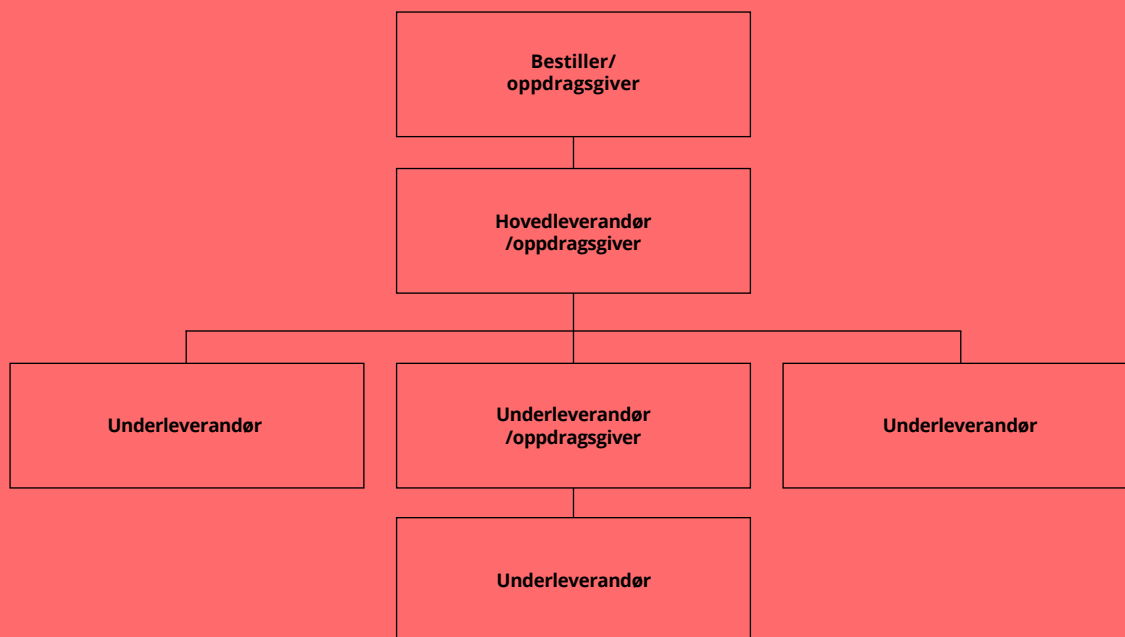
Benevnelse

Definisjon i denne veilederen

Transportør

Kan omfatte både hovedleverandør og underleverandører. Begrepet brukes der regelverket ikke er direkte knyttet til om virksomheten er bestiller, hovedleverandør eller underleverandør.

I denne veilederen bruker vi begrepene bestiller og hovedleverandør der det er bestemmelser knyttet direkte til disse definerte rollene. Videre bruker vi begrepene oppdragsgiver (kan omfatte både bestiller, hovedleverandør og underleverandører) og transportør (kan omfatte både hoved leverandør og underleverandører) der regelverket ikke er direkte knyttet til om virksomheten er bestiller, hovedleverandør eller underleverandør.

Kabotasje

Med «kabotasje» menes i denne veilederen enten nasjonal passasjertransport med buss for fremmed regning som en transportvirksomhet utfører i en begrenset periode i en annen medlemsstat enn der virksomheten er hjemhørende, eller på-/og avstigning av passasjerer i en og samme medlemsstat under internasjonal rutekjøring så lenge det ikke er hovedformålet med kjøringen og ellers er i tråd med bestemmelsene i forordning 2009/1073.

Eksempel

En reisearrangør ringer til et norsk busselskap og ber om transport av 40 turister fra Bergen til Flåm. Det norske busselskapet tar så kontakt med et litauisk busselskap for å kunne gjennomføre turen.

- Reisearrangøren vil i denne sammenheng være bestiller
- Det norske busselskapet vil hovedleverandør.
- Litauisk busselskap er underleverandør.

I dette tilfellet vil ikke reisearrangøren ha påseplikt. Dette ansvaret ligger hos det norske busselskapet som er hovedleverandør.

Utgiver

Treparts bransjeprogram transport, som er et samarbeid mellom arbeidstaker og arbeidsgiverorganisasjonene og myndighetene.

Publiseringsdato

22. mars, 2018

Innspill til veilederens innhold sendes til

morten.lien@arbeidstilsynet.no

Deltakere i Treparts bransjeprogram transport

- Norsk Transportarbeiderforbund
- NHO Logistikk og Transport
- NHO Transport
- NHO Reiseliv
- Norges LastebileierForbund
- Virke
- Yrkestrafikkforbundet
- Spekter
- Norsk Post og Kommunikasjonsforbund
- Norsk Nærings og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
- Norsk Arbeidsmandsforbund
- Norsk Post og Kommunikasjonsforbund
- Norsk Jernbaneforbund
- Statens vegvesen
- Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet.no

Tips Arbeidstilsynet om kritikkverdige
arbeidsmiljøforhold

Vegvesen.no

Tips Statens vegvesen om kritikkverdige
forhold relatert til trafiksikkerhet